

EM SENT INDI

Exemples de qüestions

1. En la línia 2 apareix el mot *furtamantes*. Digues quin mecanisme de formació de nous mots o regla morfològica ha originat aquest mot. Després escriu dos exemples més del mateix tipus morfològic.

Es tracta d'un compost nominal format per un verb (*furtar*) i un nom (*mantes*).
Altres exemples: *comptagotes*, *llevataps*.

2. Quin tipus de mecanisme de formació de nous mots (o regla morfològica) ha originat els mots *solidaritze* (línia 4) i *nomenament* (línia 16). Descriviu a partir de quines unitats s'han format i escriu un altre exemple amb la mateixa estructura morfològica per a cadascun dels mots.

Es tracta de dues sufixacions: en el primer cas es parteix d'un adjectiu, *solidari*, i se n'obté un verb mitjançant l'addició del sufix *-itz*. En el segon cas es parteix d'un verb, *nomenar*, i se n'obté un nom mitjançant l'addició del sufix *-ment*.
Altres exemples: *realitzar* i *pagament*.

3. En la línia 2 apareix el mot *dolents*. Digues a quina categoria gramatical pertany i escriu un sinònim de la mateixa categoria.

Categoria: adjectiu

Sinònim: *roí*

4. En la línia 6 apareix el mot *llavors*. Digues amb quin element del context estableix una relació referencial i després torna a escriure l'oració substituint el mot *llavors* per un sinònim.

Estableix una relació coreferencial amb el sintagma "l'arribada dels europeus a Amèrica".

Substitució: *D'aleshores ençà* / *D'aquell moment ençà*

5. En les línies 7-8 apareixen diferents gentilicis: "anglesos, francesos, holandesos, portuguesos, espanyols [...]" Digues quin tipus de relació de cohesió els uneix i explica en què consisteix.

Aquests elements estableixen una relació de cohesió lèxica (entre sintagmes) basada en el sentit, atès que comparteixen el significat 'originari de' (que ve establert pel sufix), però remetent a éssers referencials diferents. En el text, a més, aquests elements comparteixen un significat afegit: el fet de ser potències colonials.

La cohesió lèxica és una relació de tipus fòric establerta entre dos o més elements lèxics (paraules o sintagmes). Aquesta relació, com l'anàfora, pot ser per identitat de referència o només per identitat de sentit.

6. “La supervivència de les llengües a l’Equador” (línia 17). Digues quin tipus d’estructura sintàctica es tracta i transforma-la en una oració sense canviar-ne el significat.

És un SN, concretament, una nominalització (un recurs de condensació de la informació).

Substitució: “[...] assegura que les llengües de l’Equador sobreviuran”

7. Identifica els possessius que apareixen en el text, substitueix-los per un sintagma que realitzi la mateixa funció sintàctica (complement del nom) i digues quin tipus de referència (dítica o fòrica) estableixen en cada cas i per què.

“Sa casa”: “la casa dels indis” / fòrica, perquè s’identifica amb un element del context lingüístic, el sintagma “indis”.

“Ilurs botes”: “les botes dels espanyols” / fòrica, perquè s’identifica amb un element del context lingüístic, el sintagma “espanyols”.

“triomf nostre”: “triomf de nosaltres” (“dels valencians”): dític, perquè remet a l’emissor i al receptor (plural inclusiu).

8. En la línia 1 apareix el connector *encara que*. Digues quin valor semàntic té i substitueix-lo per un altre del mateix valor.

És un connector que estableix una relació de contrast.

Substitució: “[...] em pose del costat dels indis, per més que els pinten com els més dolents”.

9. En la línia 3 apareix el connector *però*. Digues quin valor semàntic té i substitueix-lo per un altre del mateix valor.

És un connector que estableix una relació de contrast (una refutació).

Substitució: “Ara bé, jo trobe més justificat, i m’hi solidaritze, el que fan els indis [...]”

10. En la línia 10 apareix l’expressió “dit en altres paraules”. Digues a quina categoria gramatical pertany i substitueix-lo per un altre de la mateixa categoria i el mateix significat.

És un connector reformulador

Substitució: “[...] és a dir, els indígenes no compten a l’hora de fer càlculs”

11. Explica el concepte de dixi temporal i identifica els dítics temporals que apareixen en el primer paràgraf del text.

La dixi és un procés de referència que estableix relacions entre alguns elements del text i altres elements del context o que formen part de la situació comunicativa. La dixi temporal, concretament, remet al moment de l’enunciació (l’ara en què es parla), respecte del qual es pot mostrar coincidència o simultaneïtat, anterioritat o posterioritat.

Dítics temporals: temps verbals: *veig, em pose...*(coincidència) /*fou,*

Adverbis temporals: *a hores d'ara*

12. Identifica tots els mecanismes de cohesió gramatical que apareixen al primer paràgraf.

Pronoms anafòrics i díctics: *n'hi moren / m'hi solidaritze*

El·lipsis: *Ø veig, Ø pose*

Temps verbals: *veig, pose, pinten* (presents)

Possessius: *sa casa*

13. Identifica tots els mecanismes de cohesió lèxica que apareixen en el primer paràgraf.

Amèrica / aquell continent: relació d'identitat referencial

Invasors / envaïts: relació de contrast

Anglesos, francesos [...]: cohipònims

Indi/indígena: sinònims

Blancs/indis: contrast

14. En la línia 1 apareix el connector *quan*, digues quina funció sintàctica fa.

És una conjunció que introdueix una subordinada adverbial temporal.

15. En la línia 18 apareixen els mots *espasa* i *creu* usats amb un significat figurat. Explica'l.

Espasa i *creu* al·ludeixen metonímicament, el primer, a la conquesta militar de les terres americanes i, el segon, a la cristianització de la població indígena d'aquell continent.

16. En la línia 5 trobem l'expressió *en efecte*. Digues a quina categoria gramatical pertany i substitueix-lo per un altre de la mateixa categoria i el mateix significat.

És un connector reformulador

Substitució: *certament, efectivament, sens dubte*

17. En la línia 3 apareix el pronom feble *hi*. Digues quina funció sintàctica fa, especifica el sintagma que substitueix i si té valor anafòric o catafòric.

Funció: complement preposicional (o règim verbal o suplement)

Sintagma que substitueix: "em solidaritze amb el que fan els indis".

Valor catafòric: el pronom apareix abans del sintagma que substitueix

18. En el fragment següent hi ha dues construccions de relatiu: digues quines són i de quin tipus:

El triomf indigenista a l'Equador assegura la supervivència de les llengües de l'Equador, que ja s'estudien a les escoles, cosa que no passava des que els espanyols posaren llurs botes, amb l'espasa i la creu (línies 16-18).

1a construcció: “que ja s’estudien a les escoles”: oració subordinada de relatiu explicativa; l’antecedent del pronom de relatiu és “les llengües de l’Equador”.

2a construcció: “cosa que no passava des que els espanyols posaren llurs botes”: oració subordinada relativa explicativa amb antecedent oracional; l’antecedent és “que ja s’estudien a les escoles”

LA GUERRA D'IRAQ, UNA GUERRA COLONIAL PEL PETROLI

Exemples de qüestions

1. En la línia 4 apareix l'adjectiu *geopolítiques*. Digues quin tipus de mecanisme de formació de nous mots (o regla morfològica) l'ha originat, digues a partir de quines unitats s'ha format i escriu-ne un altre del mateix tipus morfològic.

Procés: es tracta d'un procés de composició a partir d'una arrel culta, *geo-* i de l'adjectiu, *-polític*.

Altres exemples: *sociolingüístic*, *geoestratègic*.

2. Quin tipus de mecanisme de formació de nous mots (o regla morfològica) ha originat els mots *naixement* (línia 3) i *abraçada* (línia 16). Descriu a partir de quines unitats s'han format i escriu un altre exemple amb la mateixa estructura morfològica per a cadascun dels mots.

Es tracta de dues sufixacions: en el primer cas es parteix d'un verb, *nàixer*, i se n'obté un nom mitjançant l'addició del sufix *-ment*. En el segon cas es parteix també d'un verb, *abraçar*, i se n'obté un altre nom mitjançant l'addició del sufix *-ada*.

Altres exemples: *esdeveniment* i *aturada*.

3. En la línia 5 apareix l'expressió "és a dir". Digues a quina categoria gramatical pertany i torna a escriure l'oració substituïnt aquesta expressió per una altra de la mateixa categoria i el mateix significat.

Es tracta d'un connector reformulador.

Substitució: "La guerra contra l'Iraq va tenir fa dotze anys una justificació aparent que podia ser prou convincent per a alguns, això és, el càstig a un Estat de l'ONU que n'ha envaït un altre".

4. En la línia 6 apareix un pronom *en* ("n'ha envaït un altre"). Digues quina funció sintàctica realitza en aquesta oració i substitueix-lo pel sintagma corresponent.

Funció: nucli del CD

Substitució: "el càstig a un Estat de l'ONU que ha envaït un altre Estat de l'ONU".

5. En la línia 9 apareix el mot *ningú*. Digues a quina categoria gramatical pertany i torna a escriure l'oració substituïnt aquest mot per un sintagma que reculla el mateix significat.

Es tracta d'un pronom indefinit.

Substitució: "Cap persona no va anar a alliberar Timor fins que 20 anys després va caure la dictadura capitalista militar d'Indonèsia".

6. Digues quin mecanisme de cohesió uneix els mots *Indonèsia, Filipines, Brasil, Nicaragua* i *Xile* que apareixen en la línia 12 i explica en què consisteix aquest mecanisme.

Es tracta d'un mecanisme de cohesió lèxica basada en el sentit: els noms comparteixen el tret semàntic 'nom propi d'un país'. A més d'aquest significat inherent, n'hi ha un altre de tipus no inherent o històric que queda ben clar en el text i que podem parafrasejar com 'països que han patit dictadures que tenien el suport dels Estats Units'.

Parlem de cohesió lèxica quan dos o més elements lèxics (paraules o sintagmes) estableixen una relació de significat. Aquesta relació pot ser per coincidència referencial (dos o més mots designen la mateixa entitat referencial) o, simplement, de sentit, com en aquest cas, on hi ha una sèrie de mots que no designen la mateixa entitat de la realitat, però remeten a entitats del mateix tipus conceptual.

7. Identifica dos mecanismes diferents de cohesió lèxica que apareguen en l'últim paràgraf i digues a quin tipus pertanyen i per què.

Petroli/petroli: repetició, perquè hi ha una identitat total entre forma, referent i sentit.

Lluita/guerra: sinonímia, perquè es tracta d'una identitat parcial, és a dir, no hi ha identitat de forma, però sí que hi ha identitat de referent i de sentit.

8. El mot *petroli* apareix moltes vegades en el text. Explica quin nom rep aquest fenomen i després escriu un sinònim d'aquest mot.

Es tracta d'un mecanisme de repetició.

Sinònim: *or negre*

9. Dóna dos sinònims del mot *cop*, segons el sentit que pren en la línia 20.

Sinònims: *vegada, volta, ocasió*

10. ¿Hi ha cap metonímia en el fragment següent: "La dictadura iraquiana havia envaït Kuwait" (línia 1)? Explica-la

Sí. *La dictadura iraquiana* es refereix en realitat a 'l'exèrcit comandat pels dirigents que governen dictatorialment l'Iraq'.

11. Digues la categoria gramatical i la funció sintàctica dels mots subratllats en el fragment següent i digues també quina funció fa l'oració que introdueixen: "Els que som més grans recordem l'abraçada d'Eisenhower a Franco" (línia 16-15).

Pronom relatiu que introdueix una oració relativa substantiva; aquesta oració fa funció de subjecte de la principal.

12. En la línia 10 hi ha el mot *sovint*. Digues a quina categoria gramatical pertany i torna a escriure l'oració substituint aquest mot per un sintagma que reculla el mateix significat.

Categoria: adverbí

Substitució: *frequèntment, moltes vegades/ voltes*

13. Busca en el text tres marques de modalització.

N'hi ha diverses; per exemple:

Expressions quantitatives subjectives: “amb un balanç de *moltíssims* morts”
(línia 7)

Elements lèxics valoratius: “Franco li arribava al pit, tot plegat era una mica *ridícul*” (línia 16)

Verbs que expressen sentiments de l'emissor: : “Els que *som* més grans *recordem* l'abraçada d'Eisenhower a Franco” (línia 16-15)

Signes de puntuació: “Això no va ser cap broma...” (línia 17)

Ironia: “Això no va ser cap broma...” (línia 17)